

MARIA EN DE ATOOMBOM

In deze maand staan wij stil bij het einde van de Tweede Wereldoorlog, nu 75 jaar geleden. Nazi-Duitsland capituleerde al in mei. Japan hield de strijd vol tot 15 augustus 1945. Het land gaf zich aan de geallieerden gewonnen na de verschrikkelijke atoombombardementen op Hiroshima en Nagasaki. Vele duizenden burgers stierven en talloze Japanners lijdten onder de gevolgen van deze nucleaire aanval tot op de dag van vandaag. Wat betekent dit voor het denken over oorlog en vrede vanuit christelijk perspectief?

Rechtvaardige oorlog?

De christenen in de eerste eeuwen vormden een kleine minderheid in het Romeinse Rijk en waren overwegend pacifisten. Zij kenden het woord van de Heer: wie het zwaard opneemt, zal door het zwaard vergaan. Na de bekering van keizer Constantijn, aan het begin van de vierde eeuw, ontstaat er een

nieuwe situatie. Er komen christelijke overheden en tot schrik van menig gelovige gaan christelijke vorsten onderling oorlog voeren. Voor theologen is er zo werk aan de winkel. Zij moeten nadenken over het vraagstuk van oorlog en vrede en met name over de vraag wanneer een oorlog rechtvaardig genoemd kan worden. Grote theologen als Ambrosius en Augustinus hebben hun hoofd gebroken over deze vraag. Zij ontwikkelden de leer van de rechtvaardige oorlog. Niet om oorlog te legitimeren maar allereerst om oorlogen in te dammen. Een oorlog kan alleen rechtvaardig worden genoemd als het gaat om verdediging en er moet een strikt onderscheid zijn tussen soldaten en burgers. De waterbronnen, de akkers en de wijngaarden van de tegenstander mogen niet worden vervuild of vernietigd.

Kernwapens immoreel

Als wij deze criteria op ons laten inwerken wordt duidelijk dat in dit atoomtijdperk het gebruik van atoomwapens onmogelijk is. De gevolgen van het gebruik van kernwapens zijn afschuwelijk. De bommen op Japan in augustus 1945 hebben dat ondubbelzinnig getoond. Vandaar dat de Rooms Katholieke Kerk, gelukkig samen met veel bondgenoten, streeft naar een kernwapenvrije wereld. Het gebruik van kernwapens is altijd immoreel. Paus Franciscus heeft in zijn laatste sociale encycliek *Laudato Si* van 2015 op-

geroepen om alle onverschilligheid achter ons te laten en op te komen voor wereldwijde sociale gerechtigheid. De inzet voor de bescherming van onze aarde en de inzet voor wereldvrede behoren tot de kernaspecten van de encycliek.

Maria

Precies vijf jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog, 15 augustus 1950, kondigde paus Pius XII in Rome het dogma van Maria tenhemelopneming af. Al in de vroege Kerk leeft het geloof dat Maria, als eerste van de gelovigen, haar Zoon heeft mogen navolgen in de opstanding. Een van de titels van Maria luidt *Koningin van de vrede*. Wij mogen ons toevertrouwen aan haar gebed. Maria brengt ons bij Christus als onze Vrede.

Wereldvrede

Juist de herdenking van het einde van de verschrikkelijke Tweede Wereldoorlog zet ook het handhaven van de wereldvrede in onze wereld hoog op de agenda. Van belang is dat de landen die over kernwapens beschikken in de nabije toekomst nieuwe afspraken maken om het aantal kernwapens aanzienlijk te verminderen en zeker geen nieuwe generatie van kernwapens te ontwikkelen. De christelijke kerken en de andere wereldgodsdiensten behoren tot de zogenaamde 'soft powers' in onze wereld. Verreweg de meeste wereldburgers zijn op hun geloof aanspreekbaar. Tegen

die achtergrond is het belangrijk om alle spirituele krachten in de wereld die vrede voorstaan te bundelen om de kans op oorlog te minimaliseren. In ieder geval is een rechtvaardige atoombomlog in onze huidige wereld volstrekt onmogelijk geworden.

Mgr. Dr. Gerard De Korte

Agenda

september 2020

(ma-vrij 8.30 uur Eucharistie in de kathedraal tenzij anders vermeld)

- 3 10.00: stafvergadering
14.00: dekensvergadering
- 4 19.00: H. Vormsel, Nuenen
- 5 9.00: opening studiejaar Sint-Janscentrum
19.00: H. Vormsel, Nistelrode
- 6 10.00: Eucharistie, Druten
- 7 13.30: opening werkjaar bisdom
- 8 10.00: bisschoppenvergadering
- 9 Heidag Raad van Kerken
- 10 10.00: stafvergadering
14.00: priesterraad
17.00: Comité van Aanbeveling VBOK, Soest
- 12 19.00: H. Vormsel, Herpen
- 13 Eucharistie
- 14 10.00: KNR milieuwerkgroep
14.00: DPO vergadering
19.30: lekenraad
- 15 17.30: Eucharistie en bijeenkomst San Damianoklooster, 's-Hertogenbosch
- 16 10.30: MLB-LKDB
- 17 10.00: stafvergadering
16.30: boekpresentatie, abdijs Koningshoeven Berkel-Enschot
- 19 10.30: Eucharistie met religieuzen, kathedraal
- 20 12.00: H. Vormsel, Nuland
- 21 10.30: werkgroep Vluchtelingen Raad van Kerken
19.30: Ronde Tafel gesprek, Tilburg
- 22 13.00: oversten monialen, Nijmegen

- 23 10.30: lezing, De Bilt
- 24 10.00: stafvergadering
15.00: kapittel
- 26 11.00: Ridderdag Orde van Malta, Utrecht
- 27 Eucharistie
15.30: afscheid commissaris van de koning
- 28 19.30: diakenberaad
- 30 15.00: videoconference Sociëres

Benoemingen/ontslagen

De hoogerwaarde heer prof. dr. **H.W.M. Rikhof** te Heilig Landstichting per 15 juni 2020 benoeming tot lid van het Kathedraal Kapittel.

De hoogerwaarde heer **H.J.A. Janssen** te Beek-Ubbergen per 15 juli 2020 eervol ontslag als pastoor van de parochie H.H. Cosmas en Damianus te Groesbeek

De zeereerwaarde pater **A.J.M. van Velthoven** sss te Nijmegen per 15 juli 2020 benoeming tot waarnemend pastoor van de parochie H.H. Cosmas en Damianus te Groesbeek

De hoogerwaarde heer **H.J.A. Janssen** te Beek-Ubbergen per 15 juli 2020 eervol ontslag als deken van het Dekenaat Nijmegen.

De hoogerwaarde heer **G.J.M. Küppers** te Nijmegen per 15 juli 2020 benoeming tot waarnemend deken van het Dekenaat Nijmegen.

Mevrouw **R. Kulava Vucic** te Helmond per 1 september 2020 de opdracht als coördinator familiepastoraat in de parochie Heilige Lambertus te Helmond.

De eerwaarde heer **Th.A.J. Banger** te Sint-Michiëlsgestel per 1 september 2020 benoeming tot diaken van de parochie Sint Jan evangelist te 's-Hertogenbosch.

De heer drs. **R.A. Gruijters** te Oss per 1 september 2020 de zending en opdracht als pastoraal werker van de parochie Heilige Johannes XXIII te Beuningen onder gelijktijdig eervol ontslag van de zending en opdracht als pastoraal werker van de parochie Heilige Franciscus en Heilige Clara te Druten.

In memoriam

Op 12 juni 2020 is te Tilburg overleden de eerwaarde heer **Rein Willem Marie Geurts**, emeritus-diaken van de parochie Heilige Lambertus te Udenhout.

Diaken Geurts is geboren te Hilvarenbeek op 22 augustus 1948 en tot permanent diaken van het bisdom van 's-Hertogenbosch gewijd op 26 september 1998. Per 1 oktober 1998 werd diaken Geurts benoemd tot diaken van de parochies Sint Caecila te Berkel-Enschot (tot 1 mei 2001) en Heilige Lambertus te Udenhout uit welke functie aan hem vanwege zijn gezondheid per 1 januari 2005 eervol ontslag is verleend.

Op 6 juli 2020 is te Eersel overleden de zeereerwaarde heer **Johannes Martinus van Sambeek**, emeritus-pastoor van de parochie Heilige Lucia te Steensel.

De zeereerwaarde heer Van Sambeek is geboren in Veldhoven op

18 augustus 1921 en tot priester van het bisdom van 's-Hertogenbosch gewijd op 15 juni 1946. Hij was in het bisdom achtereenvolgens werkzaam als kapelaan te Beneden-Leeuwen (parochie H. Willibrordus) van 1946 tot 1948, als godsdienstleraar aan het St Odulphuslyceum en kapelaan van de parochie H. Hart te Tilburg van 1948 tot 1957, als moderator en godsdienstleraar aan het Mgr. Zwijsencollege te Veghel van 1957 tot 1961 en als rector van het Fratershuis aan de Papenhulst en moderator en godsdienstleraar aan het St. Janslyceum te 's-Hertogenbosch van 1961 tot 1969. Per 1 oktober 1969 werd hij benoemd tot pastoor van de parochie Heilige Lucia te Steensel. Van 1 december 1969 tot 25 mei 1983 was hij tevens deken van het dekenaat Bladel. Per 1 oktober 1988 is aan pastoor Van Sambeek wegens emeritaat eervol ontslag verleend.

Mogen zij rusten in vrede!

Tijdsbeeld corona

De coronapandemie vormt de grootste crisis in ons land sinds de Tweede Wereldoorlog. Zowel medisch, sociaal als economisch werd en wordt er veel geleden; juist ook binnen het bisdom van 's-Hertogenbosch. Door ziekte en dood maar ook door eenzaamheid en economische malaise.

Onze bisschop heeft -samen met Leo Fijen het plan opgevat om een tijdsbeeld over de coronacrisis binnen ons bisdom te publiceren. Een boek met interviews met pastores en oversten van religieuze gemeenschappen. Met verhalen van artsen en an-

dere hulpverleners. Met gesprekken met patiënten die hersteld zijn en met mensen die een dierbare hebben verloren Ook de bisschoppelijke *Woorden ter beemoediging* zullen in het boek een plaats krijgen. Het beoogde boek wil vastleggen hoe binnen ons bisdom parochies en religieuze gemeenschappen de crisis hebben beleefd. Het gaat over angst, pijn en verdriet maar ook over opoffering, naastenliefde en grote saamhorigheid. Kortom: een waardig boek met harde kافت, prachtige foto's en luxe papier voor de prijs van € 25,-.

U kunt dit boek bestellen door uw naam, adres, PC en woonplaats te mailen naar: communicatie@bisdomdenbosch.nl o.v.v. *tijdsbeeld corona*. Geeft u a.u.b. ook het gewenste aantal boeken aan? Het streven is om het boek eind september te presenteren.

Open monumentendag

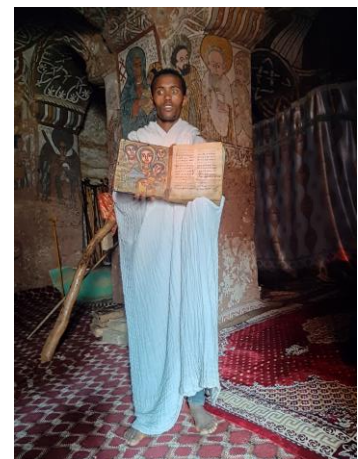
In verband met het coronavirus zullen veel monumenten dit jaar digitaal te bezoeken zijn. Op enkele plaatsen zullen de monumenten ook daadwerkelijk open monumenten worden. Als u wilt weten waar u heen kunt dan kunt u het best even kijken op de website: www.openmonu-

[mentendag.nl](http://www.openmonumentendag.nl). Op 'open monumentendag' zullen deze deuren dit jaar gesloten blijven:

Kruisje en oorlepelkje

Voordat ik eind januari 2014, na een reis door noord- en zuid-Ethiopië, terugvloog naar Nederland had ik me al voorgenomen ooit terug te gaan. De bedevaartsplaats Lalibela - met de 11 uit rotsen gehakte kerken - had ik bezocht, maar nog te veel als toerist en te weinig als pelgrim. En als ik terug zou gaan, dan zou ik ook de Danakil-woestijn willen bezoeken: één van de warmste en spectaculairste plekken ter aarde, gelegen onder zeeniveau, met zoutcanyons, lavameren, groen-geel-oranje-rode zwavelvlaktes en de beroemde kamelekaravanen. Maar waar ik vooral nog naar toe zou willen is het Gheralte-gebergte. Dit gebied is een waar openluchtmu-

seum als het gaat om oude kerkjes en kloosters die in de rotsen zijn uitgehouwen. Ze bevatten prachtige muurschilderingen, soms teruggaand tot de 5^e eeuw.

Afgelopen februari - juist voordat Covid 19 zich in Europa verspreidde - was het zo ver en maakte ik nogmaals een prachtige reis door noord(oost)-Ethiopië. Ook deze keer was mijn bezoek een onvergetelijke ervaring. Ook deze keer heb ik het verlangen om nog eens terug te komen. Van de meer dan 120 kerkjes en kloosters heb ik er immers maar enkele kunnen bezoeken, zoals de beroemde Abuna Yemata Guh waar je alleen binnenkomt als je beschikt over stalen zenuwen. Deze keer heb ik echter iets gedaan waar ik tijdens mijn eerste reis over twijfelde en uiteindelijk besloot het niet te doen.

lets waar ik onderweg naar Nederland al spijt van had: het kopen van een oorlepeltje!

In de stad Axum - waar volgens zeggen in de Maria van Zion-kathedraal de Ark van het Verbond wordt bewaard - had ik een man gesproken.

Hij was met een klein lepeltje dat aan een koordje om zijn hals hing, zijn oor aan het reinigen. Juist omdat hij dit deed, durfde ik hem te vragen naar de betekenis van dit lepeltje. Ik had gezien dat veel christelijke Amhara zo'n lepeltje droegen, steeds als hangertje naast een kruisje of verwerkt met een kruisje. De man vertelde me dat het oorlepeltje naast het praktisch nut van reinigen van de oren vooral is om het Woord van God beter te kunnen horen en te begrijpen met propere oren.

God heeft immers gezegd: 'Sjema Israel Adonai Elo-hénoe, Adonai echád.... Luister Israel, de HEER onze God, de HEER is de enige!' (Dt. 6,4-9)

Lepeltje en kruisje, het zijn symbolen van Oude en Nieuwe Testament, herkenningstekens voor joden en christenen;

uitgangspunt om op de komende Dag van het Jodendom verder over na te denken. Noteer alvast in uw agenda: zondag 17 januari 2021, van 14.00 tot 17.00 uur.

<https://dagvanhetjodendom.nl/>

Ellen Kleinpenning

Gerardusfonds

Bisschop de Korte steunt graag diaconale en oecumenische projecten.

In dat kader is het **Gerardusfonds** opgericht.

Als u de bisschop wilt steunen, kunt u een gift overmaken. Uw schenking is welkom op bankrekeningnummer:

NL48 ABNA 0403 9331 10

ten name van:
Gerardusfonds Den Bosch

Bij voorbaat veel dank!

Jubilea

25 jaar diaken
30 september

Drs. **J.J.G.N. Kocken** em. diaken P.I. Vught (Oranje Nassaulaan 33, 5491 HC Sint-Oedenrode)

J.L. van Olmen diaken H. Willibrordus Eersel (Venus 25, 5527 CN Hapert)

P.A.C. Raaijmakers diaken H. Willibrordus Oss (Voor Oventje 26 B, 5411 NT Zeeland)

Colofon

NieuwsBrief is een uitgave van **bisdom van 's-Hertogenbosch**. De *BisdomNieuwsbrief* wordt gratis verspreid bij het pastoraal kader en bij belangstellenden.

Een bijdrage ter dekking van de kosten wordt op prijs gesteld (publiciteitsfonds NL63 INGB 0001 3284 65)

Aan- / afmeldingen en wijzigingen voor de nieuwsbrief graag doorgeven via mail: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

Bezoekadres:
Parade 11
5211 KL 's-Hertogenbosch
Postadres:
Postbus 1070
5200 B 's-Hertogenbosch
T 073 523 20 20
E info@bisdomdenbosch.nl
W www.bisdomdenbosch.nl